

עת"א 49057/11/16 - אליעזר אלבוים נגד הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 49057-11-16 אלבוים(אסיר) נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון
בפני כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר אלבוים
נגד המשיבים
1. הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון
2. מדינת ישראל

החלטה

בפי עתירת אסיר נגד ההחלטה המנהלית שהורתה על הפסקת ריצוי עונש מאסר בדרך של עבודות שירות, כך שהעותר יצטרך לרצות את יתרת המאסר שנותרה לו מאחורי סורג ובריח.

נימוקי הבקשה:

- העותר נדון לעונש מאסר של 5 חודשים, לריצוי בדרך של עבודות שירות, החל מיום 20/9/16.
- העותר לא התייצב לביצוע עבודות השירות מפאת שגגה. לטענתו, סבר בטעות כי עליו להתייצב לביצוע עבודות השירות ביום 21/9/16.
- בעקבות אי התייצבותו נערכה לעותר "שיחת בירור" ביום 22/9/16 והעותר הוזתר ב"אזהרה חמורה".
- העותר התייצב לשיחת הבירור ביום 22/9/16 כשבידו אישור רפואי מחדר מיון בבית החולים. לאור האישור, נשלח העותר לביתו ונדרש להמתין עד למועד בו תתכנס ותחליט בעניינו וועדה רפואית שתבחן את מצבו הרפואי ואת הצבתו במקום העבודה לביצוע עבודות השירות. העותר נדרש על ידי הממונה להמציא מסמכים רפואיים, אך הוא לא נדרש להביא מכתב מרופא כללי.
- העותר פנה לקופת חולים לצורך קבלת אישור מיום 23/9 אותו שלח למשיבה באמצעות פקס ביום 25/9/16.
- בשיחה טלפונית שערך העותר עם המפקח "ניסים", הונחה העותר שלא להגיע למקום העבודה עד 5/10/16, אז יתחיל בפועל בביצוע עבודות השירות.
- ביום 5/10/16 יצר העותר קשר עם המפקח ושאל באיזו שעה עליו להתייצב. המפקח אישר לו להתייצב עד השעה 09:00 משום שעליו להתייצב כשבידו אישור רפואי מהרופא המטפל.
- העותר נסע מידית לרופא המטפל, כשהרופא הבחין בסימני פגיעה בגופו של העותר, קבע הרופא כי העותר איננו

יכול להתחיל בביצוע עבודות השירות וכי עליו לנוח פרק זמן של 10 ימים נוספים.

העותר מיהר ליידע את המפקח על ידי משלוח האישור הרפואי בפקס.

· העותר זומן ביום 6/10/16 לשימוע.

· בשימוע שנערך ביום 27/10/16, הוחלט להמליץ על הפסקת עבודתו של העותר.

· ההחלטה המנהלית להפסקת עבודות השירות, התקבלה על ידי הקצין המוסמך ביום 31/10/16.

כתב תשובה :

המשיבה סבורה כי דין העתירה להידחות.

· הנאשם הורשע, לאחר שמיעת ראיות, בת.פ. 40319/06/14 בית משפט השלום טבריה, בעבירה של תקיפת בת זוג. ביום 9/12/15 נגזר דינו של העותר לעונש, הכולל מאסר של 4 חודשים בפועל. זאת, לאחר שהעותר נמנע מלהתייצב בפני הממונה על ביצוע עבודות שירות, לאחר שהופנה לשם על ידי בית המשפט על מנת לבחון את התאמתו לריצוי העונש בדרך של עבודות שירות.

· במסגרת הליך ערעור על גזר הדין, נשלח העותר להתייצב בפני הממונה, ולאחר שנקבע שהעותר כשיר לביצוע עבודות שירות, ניתן פסק דין במסגרת הסדר בין הצדדים, לפיו תקופת המאסר תעמוד על 5 חודשים, אך המאסר ירוצה בדרך של עבודות שירות. בית המשפט הורה לעותר להתייצב לריצוי עבודות השירות ביום 20/9/16. בית המשפט אף הזהיר את הנאשם כי אם לא יתייצב במועד, עלול הדבר להביא להפסקת עבודות השירות ולריצוי העונש במאסר בפועל.

· העותר לא התייצב במועד שנקבע. המפקח איתר את העותר שמסר כי הוא איננו יכול להתייצב משום שהוא מבצע עבודה פרטית באיזור הדרום. המפקח הורה לעותר להתייצב בו ביום, עד לא יאוחר מהשעה 14:00 והבהיר לו כי אי התייצבות מהווה הפרה של צו בית משפט.

· למחרת היום, ביום 21/9/16, התקשר העותר למפקח וטען כי לאחר שיחת הטלפון ביום אתמול, נפל במקום עבודתו וכעת הוא בחופשת מחלה של 7 ימים. המפקח דרש מהעותר להמציא את כל המסמכים הרפואיים, אולם העותר שלח רק אישור רפואי מהמיון. על כן, זומן העותר להתייצב לוועדה רפואית ביום 22/9/16.

· ביום 22/9/16 התייצב העותר במשרדי עבודות השירות כשבידו מסמך מהמיון בלבד. נערך לו ראיון קליטה והצבה ושיחת בירור לעותר, במהלכה הוזהר בחומרה רבה על כך שלא התייצב מלכתחילה במקום עבודות השירות במועד שקבע בית המשפט.

· העותר זומן לוועדה רפואית נוספת שנקבעה ליום 26/9/16 ונדרש להביא מסמכים רפואיים עדכניים, בין היתר, אישור מרופא כללי.

· עובר ליום 26/9/16, נערכה שיחה בין העותר לבין המפקח. בשיחה אישר המפקח לעותר, לפני משורת הדין,

שלא להגיע לדיון בפני הוועדה הרפואית, ולהתחיל את ביצוע עבודות השירות בתום ימי המחלה, דהיינו ביום 5/10/16.

· חרף האמור, לא התייצב העותר לביצוען של העבודות, גם לא ביום 5/10/16.

· ביום 6/10/16 נשלחה לעותר הזמנה לשימוע.

· לאחר השימוע שנערך ביום 26/10/16, החליט עורך השימוע להמליץ על הפסקת עבודות השירות מהמועד שנקבע על ידי בית המשפט עד למועד השימוע. למרות שנדרש, לא הציג העותר מסמך רפואי עדכני המעיד על מצבו או הסיבות להיעדרותו הממושכת. עורך השימוע מצא לציין כי בעבר הפר העותר תנאי עבודות שירות בתיקים אחרים והתקבלו החלטות מנהליות להפסקת עבודות השירות. ההמלצה אומצה על ידי הממונה ביום 27/9/16. הודעה על ההפסקה המנהלית נשלחה לעותר ביום 31/10/16.

· לא נפל פגם החלטת הממונה המצדיק את התערבות בית המשפט.

דין:

ברע"ב 11834/05 גבריאל אמבאו נ' מ"י, נקבע כי מי שלא התייצב לעבודות שירות, סמכות שב"ס חופה עליו ביום שנקבע לריצוין של עבודות השירות, אם לא שונה המועד על ידי בית המשפט. כשאדם שדינו נגזר לריצוי מאסר בדרך עבודות שירות לא החל בעבודות השירות בלא צידוק אובייקטיבי של ממש (ניתן להעלות על הדעת מקרים חריגים של צידוק כזה, למשל מחלה קשה שמנעה מאדם להתייצב), מועד זה הוא המועד הקובע לצורך תחולת סמכותו של נציב שב"ס להורות על הפסקת עבודות השירות. כך עולה גם מהחלטות אחרות של בית המשפט העליון רע"ב 10822/02 עזאדין נ' מ"י ורע"ב 1885/05 עזאם נ' מ"י.

ברע"ב 1473/05 נאדר נ' מ"י, קבעה כב' השופטת פרוקצ'ה, כי :

"עבודות שירות מהוות חלופה לעונש מאסר בפועל, וניתנת בידי נאשם כפריבילגיה אפשרית שנועדה למנוע כליאתו מאחורי סורג ובריח. מקום שנאשם איננו מקבל על עצמו את עול האחריות הנלווית בעבודות שירות, ולא נותרת ברירה, אלא לבטל חלופה עונשית זו ולהחיל במקומה את חובת ריצוי עונש מאסר בפועל לגבי יתרת העונש הנותר".

לגבי רצינות כוונותיו של הנאשם לקיים את גזר הדין, ניתן ללמוד עוד מהדיון בטרם שליחתו של הנאשם לחוות דעת ממונה.

בדיון ביום 23/7/15 בעמ' 96, שורה 15 מציין הנאשם :

"עבודות שירות אני לא יכול לבצע. אני משלם מזונות ואת החיים שלי. אם אקבל מאסר בתיק זה אלך לבית הסוהר. אני אנסה לעשות עבודות שירות".

בכל זאת, החליט בית המשפט להזמין חוות דעת של הממונה. מועד גזר הדין נדחה ליום 20/9/15.

ביום 18/8/15 הודיע הממונה כי הנאשם התייצב לראיון ללא המסמכים הרפואיים שהתבקש להציג. ב"כ הנאשם הגיש הודעה ביום 20/8/15 בה מסר שהנאשם מתחייב להתייצב בפני הממונה עם כל המסמכים הרפואיים הנדרשים. הדין נדחה והנאשם זומן בשנית לראיון אצל הממונה.

ביום 18/10/15 הודיע הממונה שהנאשם לא התייצב לראיון הנוסף שנקבע לו ליום 15/10/15. בית המשפט הורה לנאשם להתייצב במועד שלישי בפני הממונה, ולצורך כך ליצור קשר ולתאם מועד עם הממונה עד לא יאוחר מיום 2/11/15. נקבע לנאשם מועד נוסף לראיון ליום 12/11/15, אלא שגם למועד זה לא התייצב הנאשם.

בנסיבות אלה החליט בית המשפט לגזור את דינו של הנאשם ללא חוות דעת ממונה וגזר את דינו ל - 4 חודשי מאסר וכן עונשים נלווים.

על גזר הדין הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי בתיק ע"פ 54314/01/16. בית המשפט אפשר למערער לשוב ולהתייצב בפני הממונה. לדיון הנדחה שנערך ביום 12/4/16 לא התייצב הנאשם.

ב"כ המערער הודיע: **"המערער לא התייצב לדיון היום עקב עניין רפואי. הוא עובד בשיפוצים ונפצע בעבודה ויש לו אישור רפואי על כך. נבקש לדחות את הדיון על מנת שהמערער יתייצב"**. בית המשפט הורה על דחיית הדיון.

לקראת הדיון הנדחה התקבלה חוות דעת לפיה, העותר נמצא מתאים לביצוע עבודות שירות ללא מגבלה, לאחר שנבדק על ידי רופא, ולאחר שהביע את הסכמתו לריצוי מאסר בעבודות שירות והוסברו לו תנאי הריצוי.

במהלך הדיון הושגה הסכמה שעונש המאסר יעמוד על 5 חודשים וירוצה בדרך של עבודות שירות.

בית המשפט הורה לנאשם להתייצב בפני הממונה לתחילת ביצוע עבודות השירות ביום 20/9/16 והזהיר את הנאשם שעליו למלא אחר הוראות הממונה וכי חריגה מהכללים עלולה להביא להפסקת עבודות השירות.

פסק הדין בערעור ניתן ביום 19/4/16 בנוכחות הנאשם ובא כוחו. בנוסף לכך, נשלח לנאשם ביום 5/5/16 זימון לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 20/9/16.

על פי הפרטים בטופס "ראיון קליטה והצבת עובד ציבור" מיום 22/9/16 נרשם מפיו של העותר **"לטענתו נמצא בדרום ולא יכול להגיע היום"**. עורך הראיון ציין כי העותר התייצב ביום 22/9/16 להתחלת העבודה, הוסברו לו הכללים, ההנחיות והתנאים החלים עליו בתקופת עבודות השירות והוא חתם עליהם וקיבל עותק מהם.

בטופס "שיחת בירור עם עובד שירות" מיום 22/9/16, פורטו הנימוקים לשיחת הבירור. צוין כי העובד לא התייצב ולאחר שהמפקח התקשר אליו וניסה לאתרו, אמר שנמצא בדרום בעבודתו הפרטית ולא יכול להגיע באותו יום לעבודה. המפקח הורה לו להתייצב עד השעה 14:00 אך הוא לא התייצב. למחרת היום, התקשר העובד למפקח וטען שיום קודם, לאחר שיחת הטלפון, נפל במקום עבודתו הפרטית בבאר שבע ונמצא במחלה 7 ימים. המפקח ביקש ממנו לשלוח מסמכים רפואיים כולל אישור מחלה מרופא כללי, אך זה שלח רק אישור מהמיון. העותר זומן לוועדה רפואית

ליום 22/9/16, התייצב רק עם המסמכים של המיון, לא הציג אישור מחלה מרופא כללי. המסמכים שהציג הועברו לרופא וזה הורה על זימונו לוועדה רפואית.

בראיון נרשמו דברי העותר :

"אני לא יכולתי להגיע כי הייתי בבאר שבע לצורך עבודה פרטית שלי ולא זכרתי שאני צריך להגיע לע"ש. אחרי שהמפקח התקשר בבוקר ואמר לי להגיע עד 14:00 רציתי להגיע ואז נפלתי".

(דבריו אלה אינם תואמים את הטענה בעתירה לפיה טעה לחשוב שתחילת עבודת השירות הוא ביום 21/9/16 ולא ב- 20/9/16).

בזימון להתייצבות בפני וועדה רפואית הובהר לעותר :

"עליך להגיע עם מסמכים רפואיים עדכניים המעידים על מצב בריאותך (כושר גופני, פיזי, או נפשי). הזמנתך לבדיקה נוספת נובעת מהעובדה שהנך טוען לבעיות בריאות. במידה והנך כשיר יש להמציא אישור רפואי מרופא משפחה שהנך יכול לחזור לעבוד במגבלות במידה ויש".

העותר לא החל בביצוע עבודות השירות ועל כן זומן לשימוע. העילות לשימוע פורטו בהזמנה. בין היתר, העותר לא התייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות, ללא אישור מהממונה, רכז, מפקח או רופא, לא ציית להוראת הממונה, הרכז או המפקח, לקיים חובה המוטלת עליו. העובד לא שלח את המסמכים הרפואיים שנדרש על ידי המפקח ועל כן זומן לוועדה רפואית ביום 22/9/16. התייצב רק עם אישור מהמיון, לא הציג אישור מרופא כללי. המסמכים שהציג הועברו לעיון רופא וזה הורה לזמנו לתאריך נוסף 26/9/16, אך הוא לא התייצב גם למועד זה והמשיך שלא להתייצב לעבודה, לפיכך, זומן לשימוע.

טענת העותר בשימוע :

"אני עכשיו יכול לעבוד אבל אין לי אישורים רפואיים פרט לאישורי מחלה. אני נפלתי ביום שהייתי צריך להתחיל ע"ש. הלכתי לבית החולים והראיתי אישור שזה קרה, אמרו לא מספיק והלכתי לרופא ונתנו לי עוד אישורי מחלה. נדרשתי להביא אישור שאני כשיר והרופא לא נתן לי אישור שאני כשיר".

עורך השימוע החליט להמליץ על הפסקת עבודות השירות משום שהעו"ש לא התייצב לעבודה ולו ליום אחד ממועד השתתף הריצוי ועד מועד השימוע. בזימון לוועדה רפואית שקיבל לידי העו"ש ואשר בחתימתו מצוין במפורש שעליו להביא ולהציג מסמכים רפואיים עדכניים. העו"ש לא התייצב לוועדה הרפואית שאליו זומן כדין. מאז לא טרח לשלוח,

במשך חודש, מסמכים רפואיים שנדרש. לא הציג מסמכים גם בעת השימוע.

סעיף 51ז(ב) מחייב עובד שירות להודיע לממונה, **ללא שיהוי**, על כל הפסקה בעבודה או היעדרות ממנה.

סעיף 51ז(ג) לחוק העונשין קובע :

"עובד שירות לא יעדר מעבודתו אלא באישור הממונה, רכז עבודות השירות או המפקח ואם נעדר מסיבות רפואיות - גם באישור רופא. האישור יהא לפי הכללים שיקבע השר לביטחון פנים בתקנות"

אין מחלוקת שהעותר לא התייצב לביצוע עבודות השירות. הנימוק של העותר לפיו הוא עסוק בעבודה בדרום וגם לא זכר שעליו לרצות עבודות שירות, איננו נימוק וטעם מיוחד המצדיק היעדרות.

למרות שהעותר, לאחר שאותר טלפונית, נדרש על ידי המפקח להתייצב ביום שנקבע לתחילת עבודות השירות במקום בשעה 08:00, בה לא התייצב, להתייצב עד השעה 14:00, העותר לא התייצב ולא הודיע - ללא שיהוי, כמתחייב - למפקח שהוא לא יוכל להתייצב מסיבה רפואית, אלא רק למחרת היום.

העובד לא ציית להוראות המפקח ולא המציא מסמכים רפואיים למרות שנדרש.

העותר פנה ביום 20/9/16, בו היה עליו להתייצב לעבודות השירות במרכז הרפואי קפלן ביום 20/9/16 ושחרר בו ביום. העותר, לפי דבריו, התייצב לאחר שאותר על ידי המפקח ונדרש להתייצב עד השעה 14:00. האישור הופק בשעה 13:04. במסמך אין פירוט של תלונות החולה ואין כל דיאגנוזה. אין אזכור לבדיקות כלשהן שנעשו. יש רק המלצה למשככי כאבים לפי הצורך ומעקב רופא מטפל. חופשת מחלה 7 ימים.

למרות שהמסמך הונפק בשעה 13:04 לא טרח העותר לעדכן את המפקח מידית, באותו יום.

באישור המחלה שהונפק על ידי רופא המשפחה, ביום 23/9/16, ד"ר חוסיין מחמוד, הומלץ על 11 ימי מחלה מיום 20/9/16 - 30/9/16 ועד בכלל, אך בטופס צוין מפורשות :

"אישור זה אינו בתוקף עבור מוסדות משפטיים צבאיים ומשרד הביטחון".

גם תעודת המחלה הנוספת שהונפקה ביום 5/10/16 לתקופה 1/10/16 - 10/10/16 מופיעה אותה הערה.

בשתי התעודות נרשם : ביקור רגיל, לא צוינה אבחנה כלשהי, אלא רק הפניה ל - **DIAGNOSIS IS**

DOCUMENTED IN THE MEDICAL RECORD

ברע"ב 8430/09 נקבע כי נדון אשר התנהלותו מלמדת עליו כי אינו נוטל בשתי ידיו ברצינות ובאחריות את ביצוען של

עבודות השירות מסתכן באובדן הפריווילגיה האמורה.

ביקורתו השיפוטית של ביהמ"ש המחוזי המינהלי על החלטה להפסיק עבודות שירות, מוגבלת לבחינת סבירותה של ההחלטה ותקינותו של ההליך שהתנהל טרם שהתקבלה. (רע"ב 8668/12 אפנר נ' מ"י (השופט שוהם)).

בפני הממונה לא עמדה שום חוות דעת או מסמך רפואי שיש בהם כדי לשנות מהקביעה של הרופא שבדק את העותר וקבע שהוא כשיר לבצע עבודות שירות ללא כל הגבלות.

אך גם אם נניח, ולו בדוחק רב, שהאישורים הרפואיים שהציג העותר די בהם למרות שהם אינם בתוקף עבור מוסדות משפטיים, הרי די בעובדה שהעותר הפר את הצו השיפוטי ולא התייצב ביום שנקבע לתחילת ריצוי עבודות השירות ללא נימוקים מיוחדים המצדיקים זאת, ושכחה איננה נימוק מיוחד, והעובדה שהעותר, למרות שנדרש שוב ושוב להמציא אישורים רפואיים מעבר לאישורי המחלה, לא עשה כן, מאז היום שהיה עליו להתחיל לרצות את עבודות השירות ועד המועד בו נערך לו שימוע, כולל במעמד השימוע, די באלה כדי לקבוע שהממונה הפעיל את שיקול דעתו באופן סביר. ההחלטה הינה סבירה, שאין מקום להתערבות שיפוטית בה.

לא מצאתי כי נסיבות העניין, כפי שהתבררו, מצדיקות החזרת הגלגל אחורנית. לא עלה בידי העותר להראות שההחלטה בעניינו איננה סבירה. התנהגותו מהווה הפרה של הצו השיפוטי שהורה לו להתייצב ביום 20/09/16 לביצוע עבודות שירות והתעלמויות מחובותיו כאסיר שירות לנהוג על פי הכללים המחייבים ולהישמע להוראות המפקח.

אשר על כן, אני מורה על דחיית העתירה.

העותר יתייצב לריצוי עונשו ביום 9/2/17, שעה 09:00 בבית המעצר קישון, על מנת לרצות את מלוא תקופת המאסר שנגזרה עליו, לאור העובדה שהעותר לא ריצה ולו יום אחד בעבודות שירות.

ניתנה היום, ט' שבט תשע"ז, 05 פברואר 2017, בהעדר הצדדים.